

**Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології**

**Національний центр судових експертиз при
Міністерстві юстиції Республіки Молдова
Одеський науково-дослідний інститут судових
експертиз Міністерства юстиції України**

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА»

27 листопада 2025 року, місто Одеса

**EXPERT SUPPORT IN THE INVESTIGATION OF
ORGANIZED CRIME:
INTERNATIONAL EXPERIENCE AND NATIONAL
PRACTICE**

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

27 November 2025

*Odesa
2025*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 9 від 24 листопада 2025 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №9 від 1 грудня 2025 року)*

Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика: збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. м. Одеса, 27 листоп. 2025 р. / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катаррага, Д. Кішко, Д. Колодін, А. Колодіна, Л. Аркуша та ін.]; Нац. ун-т Одеськ. юрид. акад. кафедра криміналістики, суд. експертиз та поліграф.; Нац. центр суд. експерт. при Міністер. юстиц. Респуб. Молдова; Одеськ. Наук.-дослідн. ін-т суд. експер. Міністер. юстиції України. Одеса: НУ «ОЮА», 2025. 450 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика», в якій взяло участь понад 100 науковців і практиків з України та інших держав Європи. Представлено актуальні дослідження обговорень таких наукових і практичних проблем, як: експертне забезпечення протидії окремим видам організованої злочинності; використання спеціальних знань та експертне забезпечення розслідування організованої злочинності в умовах збройного конфлікту; міжнародна співпраця у сфері експертного забезпечення протидії організований злочинності: досвід та практика; інформаційне забезпечення правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинною діяльністю; інноваційні технології та сучасні методи розслідування у протидії організованій злочинності; кримінально-правові, кримінально-процесуальні та кримінологічні проблеми забезпечення протидії організованій злочинності.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та високий рівень академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2025
© Автори статей, 2025

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 9, November 24, 2025)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 9, December 1, 2025)*

Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 27 November 2025) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, D. Kolodin, A. Kolodina, L. Arkusha et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine. Odesa:NU«OLA», 2025. 450 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice», which brought together over 100 scholars and practitioners from Ukraine and other European countries. The materials address urgent scientific and practical issues, such as expert support for combating specific types of organized crime; the use of specialized knowledge and expert support for investigating organized crime during armed conflict; international cooperation in forensic support for combating organized crime; information support for law enforcement in countering organized criminal activity; innovative technologies and modern investigative methods; and criminal law, criminal procedure, and criminological issues in ensuring effective counteraction to organized crime.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high-quality academic contributions, and strong adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations, and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2025
© Authors of articles, 2025

Секція 6. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ, КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТА КРИМІНОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ПРОЯВАМ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ.....355

Каріна БУБЕН

КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА УЧАСТЬ У ПСЕВДОРЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ ЯК ФОРМАХ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: НОВІ ВИКЛИКИ ДОКТРИНИ І ПРАКТИЦІ.....355

Владлена ВОЛОШИНА

МЕДІАЦІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА ПРОВОА ТЕХНОЛОГІЯ В СИСТЕМІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ.....358

Ірина ГОРБАЧОВА

ПЕРЕВИЩЕННЯ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....362

Сергій КОНОВАЛЬЧУК

НОТАРІУСИ ЯК ОСОБИ, ЩО НАДАЮТЬ ПУБЛІЧНІ ПОСЛУГИ, ТА СУБ'ЄКТИ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....366

Valeriu LUNGU

COMPETENȚA POLIȚIEI DE FRONTIERĂ A REPUBLICII MOLDOVA ÎN PREVENIREA ȘI CONTROLUL DEZORDINILOR ÎN MASĂ.....370

Boșcaneanu MARCEL

PERSPECTIVE ȘI PROVOCĂRI DE DREPT PENAL ÎN COMBATAREA CRIMINALITĂȚII DE MEDIU ÎN CONTEXT TRANSFRONTALIER.....382

Олексій ПАЛАМАРЧУК

ХАРАКТЕРИСТИКА ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ УГРУПОВАНЬ, ДІЯЛЬНІСТЬ ЯКИХ СПРЯМОВАНА НА ВЧИНЕННЯ КВАРТИРНИХ КРАДІЖОК.....392

Дмитро ПЕРСТИНЧИК

ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЩО ПОЛЯГАЮТЬ У НЕЗАКОННИХ ДІЯХ ЩОДО ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ.....396

Тарас ПОНУРКО

ОСОБЛИВОСТІ РАТИФІКАЦІЇ РИМСЬКОГО СТАТУТУ УКРАЇНОЮ.....401

Вадим ПОЖАР

ПРОБЛЕМАТИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ПОТЕРПІЛОГО ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЕКСПЕРТИЗИ У ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ.....405

Сергій РАДЕЦЬКИЙ

ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ У ПРОВАДЖЕННІ ПРО ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ЖУРНАЛІСТІВ.....409

Перстинчик Дмитро
аспірант кафедри кримінального права
Національного університету «Одеська юридична академія»,
м. Одеса, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-9541-7464>
електронна адреса: Dimaperstun@ukr.net

ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЩО ПОЛЯГАЮТЬ У НЕЗАКОННИХ ДІЯХ ЩОДО ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ

В тезах визначається, що суспільна небезпека незаконних дій щодо підакцизних товарів визначається низкою факторів. Кримінальні правопорушення, передбачені ст. 201-4 та ст. 204 КК, є предметними, і при встановленні ознак складу кримінального правопорушення необхідно керуватися чинним податковим законодавством на момент вчинення діяння, та встановлювати наявність всіх ознак конкретного виду підакцизного товару, визначених законом.

Ключові слова: підакцизні товари, предмет кримінального правопорушення, об'єкт, контрабанда.

Perstynchik Dmytro
postgraduate student of the Department of Criminal Law,
National University «Odesa Law Academy», Odesa, Ukraine

THE OBJECT OF CRIMINAL OFFENSES CONSISTING OF ILLEGAL ACTIONS INVOLVING EXCISABLE GOODS

The abstracts define that the public danger of illegal actions in relation to the excisable goods is determined by a few factors. Criminal offenses under Articles 201-4 and 204 of the Criminal Code are subject-specific, and in determining the elements of a criminal offense, it is necessary to be based on the tax legislation in force at the time of the offense and to establish the existence of all the elements of a specific type of excisable goods as defined by law.

Keywords: excisable goods, subject of a criminal offense, object, smuggling.

В Україні спостерігається суттєве зростання кількості правопорушень, пов'язаних із контрабандою, незаконним виготовленням, зберіганням, збутом або транспортуванням з метою збуту підакцизних товарів (зокрема, тютюнових виробів, алкогольних напоїв, паливно-мастильних матеріалів). Незаконні дії щодо підакцизних товарів (ст.ст. 201-4, 204 КК України) в чинному кримінальному законодавстві віднесені до кримінальних правопорушень в сфері господарської діяльності, оскільки вони призводять до суттєвого скорочення коштів, які мали б надходити до Державного бюджету. Це, в свою чергу, призводить до обмеження

можливостей держави виконувати свої зобов'язання в частині фінансування певних соціальних програм, а з 2022 року впливає на можливості держави фінансування військових програм.

Протидія незаконним діям щодо підакцизних товарів ускладнюється недосконалістю кримінально-правової політики, перешкодами, що чиняться з боку злочинних угруповань, «просочуванням» контрабанди підакцизних товарів з тимчасово окупованих територій. Чинниками, які погіршують криміногенну ситуацію у сфері контрабанди та незаконного виробництва і реалізації алкогольних напоїв і тютюнових виробів та ін. підакцизних товарів, є високий рівень рентабельності і прибутковості цього бізнесу, висока ліквідність зазначеної підакцизної продукції, обіг якої забезпечується переважним чином готівковими коштами, прихованими від оподаткування, і, як наслідок, забезпечує високий рівень латентності такої протиправної діяльності [1, С.239]. Суспільна небезпека цих дій визначається не виключно фіскальною спрямованістю, а полягає у заподіянні шкоди економічним інтересам держави, встановленому законодавством порядку виробництва та реалізації підакцизних товарів, скороченні надходжень до бюджету (через систему оподаткування) належних грошових сум від легального обігу алкогольних напоїв, тютюнових виробів та інших підакцизних товарів, розширенні тіньового сектора економіки, зниженні інвестиційної привабливості країни, посяганні на добросовісну конкуренцію, посиленні позицій організованої злочинності, негативному впливі на здоров'я людей через вживання продукції невизначеної якості.

Основним безпосереднім об'єктом контрабанди (ст. 201-4 КК України), виходячи з сутності самого діяння, слід визнавати встановлений порядок переміщення конкретно перерахованих в законі предметів (підакцизних товарів) через митний кордон України, а це, в свою чергу, створює необхідні передумови для діяльності митних органів.

Основним безпосереднім об'єктом посягань, передбачених ст.ст. 201-4 та 204 КК України, є запроваджений з метою захисту системи оподаткування порядок виробництва й обігу підакцизних товарів. Відповідно до ст. 215 Податкового кодексу України, підакцизними товарами вважаються: продукти, які містять етиловий спирт, цигарки та інші тютюнові вироби, рідина для електронних сигарет, практично всі види палива для автомобілів та спецтехніки, електрична енергія, автомобілі, призначені для комерційного перевезення вантажів, мотоцикли та транспортні засоби, що дозволяють перевозити понад 10 пасажирів за раз, напівпричеми та причеми, легкові машини, а також кузови для їх виробництва [2]. За ст.ст. 201-4 та 204 КК України електрична енергія не визнається предметом цих діянь, а відповідальність за незаконне її використання настає за ст. 188-1 КК України.

А оскільки вказані правопорушення є предметними, то при встановленні ознак складу кримінального правопорушення за ст. 201-4 та ст. 204 КК України,

по-перше, при віднесенні певного товару до списку підакцизних необхідно чітко керуватися чинним законодавством, що діяло на конкретний момент вчинення правопорушення, по-друге, встановлювати наявність всіх ознак конкретного виду підакцизного товару, визначених законом. Наприклад, нормативне визначення поняття алкогольного напою дано в статті 14.1.5 ПК України, під яким слід розуміти продукти, одержані шляхом спиртового бродіння цукромістких матеріалів або виготовлені на основі харчових спиртів з вмістом спирту етилового понад 1,2 відсотка об'ємних одиниць, які зазначені у товарних позиціях 2204, 2205, 2206, 2208 згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД) [2]. Алкогольний напій може бути визнаний предметом кримінальних правопорушень, передбачених ст. ст. 201-4 та 204 КК України лише за умови, якщо він відповідає наступним ознакам: одержання шляхом спиртового бродіння цукромістких матеріалів або виготовлення на основі харчових спиртів; вміст спирту етилового має становити понад 1,2 відсотки об'ємних одиниць; визнання законом підакцизним товаром; належність до товарної групи ГСОКТ під одним з наступних кодів: 2204, 2205, 2206, 2208. Згідно до позиції, викладеної в рішенні Верховного Суду від 05.09.2013 року у справі № 5-15к13, відсутність хоча б однієї з наведених ознак виключає можливість визнання алкогольного напою підакцизним товаром, а відповідно і предметом злочину, передбаченого ст. 204 КК України [3].

Втім в Постанові від 27 листопада 2024 р. у справі № 336/3796/15-к ВП ВС відступила від вказаного висновку, зауваживши на наступному: «визначення поняття, викладене у вказаному рішенні ВСУ року у справі № 5-15к13, характерне для алкогольних напоїв, які є продуктом законної господарської діяльності, здійсненої з дотриманням установлених законом вимог і технології виробництва. Однак ототожнювати критерії, за якими алкогольний напій відноситься до підакцизного товару як продукту законної підприємницької діяльності та алкогольного напою як предмета кримінальних правопорушень, передбачених ст. 204 КК України, не убагацьється можливим, адже з огляду на диспозицію цієї статті до предмета кримінального правопорушення належать підакцизні товари, які виготовлені незаконно, а тому вони *a priori* не можуть відповідати критеріям доброякісної продукції, а лише імітують (тобто відтворюють) її за деякими ознаками з метою надання таким продуктам властивостей підакцизних. За відсутності ознаки «імітування (відтворення) легально виготовленого підакцизного алкогольного напою» спиртні напої домашнього вироблення не можуть бути предметом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 204 КК України. Водночас виготовлення або зберігання самогону чи інших міцних спиртних напоїв домашнього виробництва без мети збуту, а так само придбання таких напоїв є адміністративними проступками (ст.ст. 176 і 177 КУпАП)» [4].

Також в процесі кваліфікації кримінальних правопорушень, предметом яких є підакцизні товари, слід враховувати, що відповідно до ПК України, під час

продажу підакцизних товарів деякі операції не вважаються такими, що підлягають оподаткуванню: продаж транспортних засобів особам, які мають інвалідність (придбання здійснюється пенсійним фондом або за бюджетні гроші), передача на безоплатній основі товарів для Збройних Сил України навіть за умови, що на них потрібно сплачувати акциз, передача транспортних засобів ЗСУ, МНС, НГУ, СБУ, Національної поліції та інших формувань за умови, що автомобілі були переведені у державну власність або були визнані безхазайними та ін. [2]

Додатковим об'єктом виступають засади добросовісної конкуренції. Як зауважує Т. Швидка, в процесі господарської діяльності всі суб'єкти господарювання повинні утримуватися від дій, які заборонені, і дотримуватися правил, які встановлені для певного виду господарської діяльності, що забезпечує їх «технічну» рівність між собою під час ведення господарської діяльності. [5, С.130]

Крім того, діяння, передбачене ст. 204 КК посягає також на життя і здоров'я людей як споживачів недоброякісної підакцизної продукції. Створення загрози для життя і здоров'я людей означає, що внаслідок використання в процесі виготовлення підакцизних товарів недоброякісної сировини чи матеріалів виникає загроза серйозного розладу здоров'я або смерті хоча б однієї людини у разі споживання або іншого використання вказаної продукції [1, С.246]. При цьому така загроза має бути реальною, очевидною, а негативні наслідки у вигляді отруєння, тілесних ушкоджень не настають лише завдяки своєчасно вжитим заходам та через обставини, які не залежать від волі винної особи.

Нестабільністю економічних відносин, обмеженими можливостями державної влади у протидії злочинним проявам користуються окремі особи для задоволення корисливих цілей, які отримують прибуток від заборонених видів діяльності з переміщення через митний кордон поза митним оформленням або з приховування від митного контролю підакцизних товарів, незаконного виготовлення, зберігання, збуту або транспортування з метою збуту підакцизних товарів, що вимагає посилення заходів реагування на такі кримінальні правопорушення.

Перелік використаних джерел:

1. Дудоров О.О. Злочини у сфері господарської діяльності: кримінально-правова характеристика: Монографія. К.: Юридична практика, 2003. 924 с.
2. Податковий кодекс України: Закон від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
3. Постанова Верховного Суду від 05.09.2013 року у справі № 5-15к13. URL: https://zib.com.ua/ua/42470-postanova_vsu_vid_05092013_5-15k13_tekst.html
4. Постанова ВП ВС від 27 листопада 2024 року у справі № 336/3796/15-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123780067>.

ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ:
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА

Одеса, Україна, 27 листопада 2025 року

Секція 6. Кримінально-правові, кримінально-процесуальні та кримінологічні проблеми забезпечення
протидії проявам організованої злочинності

5. Швидка Т. Проблеми забезпечення добросовісної конкуренції та впровадження правил ринкової економіки. *Господарське право і процес*. 2021. № 3. С. 126-131. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.3.19>